

2. Všetky recyklačné procesy musia najneskôr k 1. januáru 2030 dosahovať tieto úrovne materiálového zhodnocovania:
- 95 % v prípade kobaltu,
  - 95 % v prípade medi,
  - 95 % v prípade olova,
  - 90 % v prípade lítia** (pôvodne 70 %),
  - 95 % v prípade niklu.

### Záver

Nové pravidlá, povinnosti a ciele pre túto oblasť možno považovať za vysoko ambiciózne. Od predstavenia návrhu uplynuli dva roky a podľa pôvodného plánu malo byť nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o batériách a použitých batériách, o zrušení smernice 2006/66/ES a o zmene nariadenia (EÚ) 2019/1020 už schválené Európskym parlamentom. Novým termínom schválenia by mal byť prvý polrok 2023. Tento dlhý schvaľovací proces v sebe nesie aj pozitívny aspekt. Samotná dĺžka je ovplyvnená rozsiahlymi rokovaniami všetkých zainteresovaných subjektov a hľadaním konsenzu.

Je nepochybné, že v kontexte prechodu na čistú energiu majú vývoj a výroba batérií pre Európu strategický význam. Zároveň ide o kľúčový prvok európskeho automobilového odvetvia. V EÚ zodpovedá doprava za

približne štvrtinu emisií skleníkových plynov a je hlavnou príčinou znečistenia ovzdušia v mestách [1].

Mimo automobilového priemyslu, ako je uvedený v texte, bude zohrávať veľkú úlohu aj individuálna elektromobilita najčastejšie prezentovaná prostredníctvom elektro kolobežiek a elektro bicyklov. Tento trend je všeobecne pozorovateľný a predikcie sa ako z hľadiska počtu predaných kusov, tak aj objemu financií pohybujú v nárastoch vyjadrených v desiatkach percent [7] [8] [9]. Samozrejme, tieto množstvá znamenajú rovnaký počet batérií, k čomu bude potrebné budovať zberové a recyklačné kapacity. Podobne ako pri batériách určených pre automobilový sektor, tak aj pri týchto batériách musí byť už pri ich dizajne braný do úvahy „second life“. Táto problematika bola a je predmetom rokovania pri tvorbe a schvaľovaní nariadenia.

Možno predpokladať, že v rámci schvaľovacieho procesu ešte príde k určitým zmenám, ale hlavné rámce napríklad vo vzťahu k cieľom zostanú zachované. V podmienkach SR Nariadenie prinesie minimálne jedno pozitívum. Ako je vysvetlené v úvode textu, nariadenie je priamo uplatniteľné, preto by malo byť Ministerstvo životného prostredia SR z časového hľadiska menej zaťažené a môže tento čas venovať koncepčným záležitostiam. ■

#### Zoznam zdrojov a poznámok:

- [7] *E-Bike Facts & Statistics for 2022* [online]. [cit. 2022-12-27]. Dostupné na: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex%3A32006L0066>>.
- [8] *Projections for the global electric bike market volume between 2022 and 2030* [online]. [cit. 2022-12-27]. Dostupné na: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex%3A32006L0066>>.
- [9] *E-bikes Market Size, Share & Trends Analysis Report By Propulsion Type (Pedal-assisted, Throttle-assisted), By Battery Type, By Power, By Application, By Region, And Segment Forecasts, 2022 - 2030* [online]. [cit. 2022-12-27]. Dostupné na: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex%3A32006L0066>>.

## KONTAJNER AKO LÁKADLO NA MEDVEĎA HNEDEHO

RNDr. Ľubica Vargová  
Environmentálna konzultantka,  
NATUR-PACK, a. s.

*Dnes už nikoho neprekvapia nezhody v pohľade na tému optimálneho počtu jedincov divej zvery medzi ekológmi a poľovníkmi. Tento článok nemá za cieľ rozsúdiť ich. Prinesie len pohľad na problematiku z možno netypického uhla, a to vplyvu odpadov na správanie sa medveďa hnedého.*

Medveď hnedý, lat. *Ursus arctos*, je chráneným druhom živočícha európskeho významu. Patrí medzi pôvodné a prirodzene sa vyskytujúce druhy našej fauny. Za manažment a ochranu medveďa hnedého vo voľnej prírode zodpovedá Ministerstvo životného prostredia SR a Štátna ochrana prírody SR.

Podľa vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 371/2015 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch, v z. n. p. (ďalej len „vyhláška“) sa určuje povinnosť zabezpečiť odpad pred prístupom medveďa hnedého na územiach stanovených v prílohe uvádzanej vyhlášky. Momentálne

ide o 360 obcí. [1] Zápach zo zvyškov ľudskej potravy láka medveďa prekonávať prekážky. Stráca plachosť, ohrozuje životy ľudí, hospodárskych zvierat, ničí majetok. Tento jav sa označuje ako synantropizácia.

S cieľom minimalizovať konflikty človeka s touto šelmou Štátna ochrana prírody SR zriadila *Zásahový tím pre medveďa hnedého*. Hlavnou úlohou tohto tímu je predchádzať problémom s medveďom hnedým, vzdelávanie smerom k verejnosti a vytváranie aktivít, ako napríklad odstraňovanie atraktantov (lákadiel). Ide najmä o nebezpečný komunálny odpad, ktorý medvede vyhľadávajú, ako ľahko dostupný zdroj potravy alebo aj odstraňovanie nelegálnych krmovísk divej zvery.

Jaroslav Slašťan, vedúci Zásahového tímu pre medveďa hnedého, uvádza, že je len jedna príčina vstupu medveďa hnedého do intravilánu obce, a to potrava. Podľa jeho slov, ak eliminujeme potravu, ktorú medveďovi chceme alebo nechceme predkladať, tento problém sa bude minimalizovať alebo celkom zmizne. [2]

Takéto „kŕmenie“ je realizované prostredníctvom vnaďísk a krmovísk pre divú zver v blízkosti intravilánov obcí. Poľovníci naň umiestňujú bioodpad z obchodných reťazcov. *„Potraviny po záručnej dobe medvede priťahujú. Medveď tam príde do kontaktu s ľudským pachom, zvyká si na ľahko dostupnú potravu, ktorú potom vyhľadáva v odpadových nádobách. Takže to je ten druhý krok tých medveďov, kedy oni začnú z týchto krmovísk a vnaďísk schádzať do intravilánov obcí. A tú potravu, na ktorú sú zvyknutí na tých krmoviskách, vyhľadáva v odpadových nádobách.“*, uviedol Jaroslav Slašťan v reportáži *Medvede vs. Odpadové kontajnery*. [2]

Podľa vyhlášky treba špeciálne zabezpečovať kontajner na bioodpad a kontajner na zmesový odpad. Nesprávnym triedením sa môže stať atraktívnym pre medveďa aj obsah kontajnera určeného na plastový odpad.

Zásahový tím pre medveďa hnedého pripravil dokument s možnosťami a príkladmi, ako zabezpečiť odpad pred prístupom medveďa hnedého, a to:

1. elektrický ohradník,
2. staničky – zabezpečené stojiská odpadu,
3. nádoby alebo kontajnery so zabezpečením proti prístupu medveďa. [3]

V rokoch 2013 až 2014 vykonala Technická univerzita vo Zvolene sčítanie populácie medveďa hnedého. V tom čase bolo napočítaných 1 256 jedincov. V lete roku 2021 bolo len 10 jedincov sledovaných a označených ako problémových. [2]

Odstraňovanie nelegálnych vnaďísk a krmovísk, ktoré sú predzvesťou pytlactva, je jeden z cieľov organizácie *Prales deťom*. Pomocou fotopascí a genetického monitoringu mapujú migračné koridory divej zvery. Pomocou odberu genetického materiálu, ktorý vyhodnocovala ako nezávislá strana Univerzita Karlova v Prahe, potvrdili na území Slovenska kvalifikovaným odhadom 1 100 jedincov medveďa hnedého. Tomáš Šmátrala z organizácie *Prales deťom*, apeluje na poľovníkov, aby dodržiavali termíny a miesta krmovísk, ako aj zloženie povolených krmovín. [4]

Častou je prax, kedy sa ako krmoviny používajú ľudské potraviny po záruke, napríklad aj ovocie v štádiu rozkladu, plesnivé pečivo, varené aj surové mäso a podobne. Problém však je, že táto potrava je nasiaknutá ľudským pachom.

Sú medvede, ktoré si zvykli popod posedmi na ľudský pach, na ľudskú stravu. Spájajú si jednoducho človeka s jedlom. Na posede je ľudský pach. Ten človek tam príde autom.

A medveď si mapuje svoje územie podľa čuchu. Stratí plachosť a úplne sa mu zmení správanie. Nebude vyhľadávať bukvice alebo hľadať malé čučoriedky či lesné plody, ale bude chodiť popod tie posedy. Je to dokázané telemetriou. Medveďovi sa dal obojok a ukázalo sa, že po zobudení si pobehá popod 10 posedov, kde sa naje, pričom to učí aj svoje mláďatá. Od takéhoto správania je už len krok k tomu, aby tento medveď navštívil dedinu, kde je ďalší problém, a to s nakladaním s odpadmi. A toto sú dva problémy, ktoré sa spojili dokopy. [4]

Medvede sú dôležitou súčasťou ekosystému a je dôležité ich chrániť pred ohrozením. Jedným z hlavných faktorov, ktorý ohrozuje medvede, je poľovníctvo. Pri krmovaním sa zvyšujú šance na úspešný lov. Táto praktika však môže viesť k synantropizácii medveďov, čo znamená, že si medvede začínajú zvykať na ľudský pach a strácajú voči ľuďom plachosť.

Poľovníci argumentujú, že lov medveďov je nevyhnutný na reguláciu ich počtu a na ochranu človeka a hospodárskych zvierat. Ochránári však tvrdia, že existujú lepšie spôsoby, ako regulovať počet medveďov, ako napríklad kontrola narodenosti a že lov medveďov len prispieva k ich vyhubeniu.

**Z môjho pohľadu hodnotím zodpovedné nakladanie s odpadmi ako kľúčový nástroj, ktorý môže vo výraznej miere eliminovať problémové jedince medveďa hnedého.** ■

#### Zdroj:

- [1] Vyhláška č. 371/2015 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch, v z. n. p.
- [2] *Medvede vs. odpadové kontajnery. Kde je problém?* [online]. [cit. 2023-01-30]. Dostupné na: <<https://youtu.be/yEwlkccFwhs>>.
- [3] Dostupné na: <<https://www.sopsr.sk/web/?cl=60>>.
- [4] *Prednáška Prales deťom o medveďoch a nie len o nich* [online]. [cit. 2023-01-30]. Dostupné na: <<https://youtu.be/215K26KQivk>>.